

شخصیت فرامذهبی امام صادق «علیه السلام» در جهان اسلام

شخصیت فرامذهبی امام صادق «علیه السلام» در جهان اسلام

مهدی عزیزی^[1]

جایگاه حضرت جعفر بن محمد الصادق «علیه السلام» در بین امت اسلامی فارغ از بحث امامت و جانشینی رسول خدا «صلی الله علیه و آله و سلم» که شیعیان بدان معتقدند، جایگاهی ویژه و استثنایی است. به واقع می توان گفت که شخصیت این سلاله پاک نبوی، شخصیتی فرامذهبی در میان مسلمین به شمار می رود.

در شرایطی که بعد از رحلت نبی مکرم اسلام «صلی الله علیه و آله و سلم» با سیاست های منع کتابت حدیث، سنت اصیل نبوی رو به فراموشی سپرده می شد و صحابه و تابعانی که احادیث پیامبر خدا «صلی الله علیه و آله و سلم» را در سینه داشتند یکی پس از دیگری از دنیا می رفتند و دست مسلمانان از

معارف ناب اسلامی و فقه و سنت نبوی کوتاه شده بود فرزندی از نسل خاندان وحی، با تشکیل حلقه درس حدیث و فقه و سایر معارف اسلامی این خلاء را در جامعه آن روز پر کرد تا جایی که بسیاری از ائمه مذاهب اسلامی و فقهای بزرگ جهان اسلام در آن زمان به طور مستقیم یا با واسطه، نزد وی درس خوانده و شاگردی کردند.

حافظ ابن عقده، محدث و رجالی مشهور قرن چهارم، نام چهارهزار نفر از فقها و محدثانی که از امام صادق^{علیه السلام} روایت کرده اند یا نزد او درس خوانده اند را ذکر کرده است که از جمله آنها می توان از: «مالک بن انس اصبیحی» امام مذهب مالکی، «أبوحنیفه نعمان بن ثابت» امام مذهب حنفی، «یحیی ابن سعید»، «سفیان ثوری» و «ابن جریج» نام برد.

این عبارت معروف از ابوحنیفه امام بزرگ حنفیان که گفته است: «اگر آن دوسال نبود، نعمان - که همان ابوحنیفه است - هلاک می شد»؛ نشان از اعتراف به اوج مقام علمی حضرت صادق^{علیه السلام} دارد.

مالک ابن انس اصبیحی پیشوای مذهب مالکی که خود توفیق شاگردی امام صادق^{علیه السلام} را داشت در مورد شخصیت ایشان می گوید: «مارأت عین و لاسمعت أذن و لاخطر علی قلب بشر أفضل من جعفر بن محمد علماً و عبادتاً و ورعاً»؛ هیچ چشمی ندیده و هیچ گوشی نشنیده و بر قلب هیچ بشری خطور نکرده کسی که از حیث علم و عبادت و تقوا از جعفر بن محمد با فضیلت تر باشد.

روشن است که فقه و معارف ناب که ایشان به جامعه اسلامی هدیه کردند منبع ارزشمندی برای کسانی است که فارغ از هر مذهبی به دنبال مرجعی مطمئن برای دستیابی به فقه و سنت اصیل نبوی هستند.

مرجعیت علمی آن بزرگوار راه گشای بسیاری از معضلات جامعه امروز بشری و چراغ راهی برای پیروان تمام مذاهب اسلامی است. اگر مسلمانان تمام مذاهب در موارد اختلاف در فهم معارف دین، معارف رسیده از ناحیه حضرت صادق^{علیه السلام} را به عنوان عالم ترین و فقیه ترین مردم زمانه خویش، مورد توجه قرار داده و حول محور علمی ایشان جمع گردند، بسیاری از نزاعها و اختلافات در تفسیر شریعت و سنت نبوی از بین رفته و راه تقریب و وحدت امت اسلامی هموارتر می گردد.

[11]. محقق و پژوهشگر پژوهشگاه مطالعات تقریبی و مدرس حوزه علمیه قم